

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

Nº 204 (1812) 6 noyabr 2018-ci il

(əvvəli ötən saylarımda)

5. "1931-ci ilin sonundan kolxoz formalaşdı. ...kolxozun yaranmasını Muzdur Hacı Əfendi elan etmişdi... kolxozda 12 nəfər üzv var idi. 1 №-li kolxoz kitabçası Hafizov Əbdüsəmədə verildi... ilk kolxozun adını "Ağbulaq" qoydular". (Bax.səh.136.) "kolxozun ilk yaşına Heydər Heydərov sədr seçildi. Keçmiş yüzbaşının bürünc ... möhrünün üstündəki yazıları kəndin zergəri Novruz kişi silib "Sarıbaş", "Ağbulaq" sözlərini yazdı. ... Onu ka-

(Bax.səh.376.) , "Nəcəfov Niyazi Məhəmməd oğlu (1928) ilk həkim" (Bax. səh. 417.), "Hafizov Rəsul Müəllif oğlu (1904-1980) M.C.Bağirovla şəxsən görüşən, 1931-ci ildə aprel üşyani zamanı "Çekist" dəstələrinin qarşısına gedib onları qarşılayan ilk Sarıbaşlı (Bax. səh.423.), Həmzəyev Süleyman Məhəmməd oğlu (1917-1975) 1966-ci ildən, Mirzəyev Həsən Mirzəli oğlu (1926-2006) isə 1971-ci ildən kəndin Sosialist Əməyi Qəhrəmanları" (Bax.səh.375.), "Məmmədov Bəxtiyar Hacı Mahmud oğlu

lanan dağın adı Calayer dağı olduğu kimi ona əkərət (hekarat) yeri kimi calanmış aran yerinin də adı çox təbii olaraq Calayer adlanmalı idi.-V.As.) Müəllif haqlı olaraq "Cəlairlerin bu bölgəye yürüşləri haqqında əsaslı bir mənbə yoxdur. ... Sarıbaş ...ise skiflər, hunlar... dövründən mövcud olan bir kənddir" demekle (Bax. səh.25.) onu cəlair tayfalarının adı ilə bağlamaq istəyənlərə etirazını (yenə bax. səh.25.) bildirir. [Şeyx Üveys zamanında 1359-1374-ü illerdə... Arran, Muğan və Şirvan vilayətlərini de-

bu proses kəndin ideologiyasına pozucu təsir göstərmişdir. Bir yandan da əllərində kolxoz arayışları olan özbək, türkmən, tatar kəndliləri Rusiya bazarlarında sərbəst alver etdikləri halda, Azərbaycan kəndlisi isə kolxozdan və kənd sovetindən arayışı olmadığı üçün hər dəfə tuthut (oblava) olduqda gizləne-gizlən. yaşına-yaşına yaşamağa məcbur olmuşdur. Bu isə Azərbaycan kəndlisinin dövlətə qarşı olan inamını heçə endirmişdir.-V.As.] Hələ "1873-cü il siyahıya alınmasında Calayerdə 43 ailə, 186

tabda çap etdirilməsi isə tarixi əhəmiyyət daşıyır.

Havası, torpağı və suyu kimi saf şəxsiyyətlər yetişdirən Sarıbaşın Sovet dönməndəki taleyi də çox ziddyyətli və acınacaqlı olmuşdur. 1905-1910- cu illerin çiçək, 1915-1920-ci illerin cüzam və yatalaq (Bax.səh.114.) xəstəliklərindən keçib gələn, 11 müsavatçı, 3 hümmətçisi olub, 1917-1919-ci illərdə müsavat orduşuna ilk çağırışdan 20 əsgər verən (Bax.səh.116.) Sarıbaş

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA

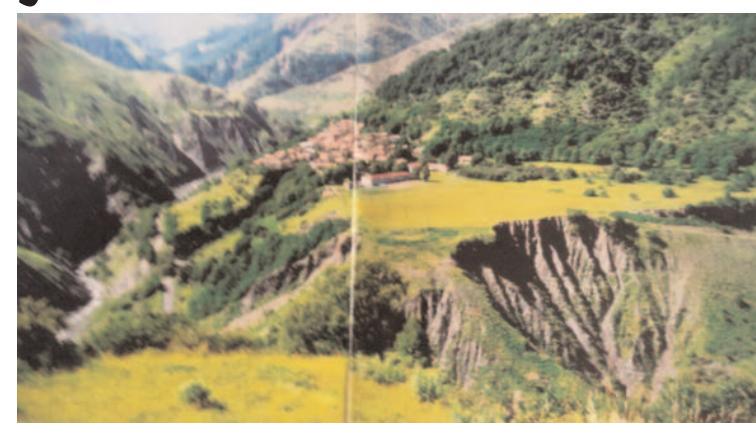
KÜTLƏVİ İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN

İNKİŞAFINA DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDU

ƏDALƏT •

6 noyabr 2018-ci il

(1930-2013) kəndin 1965-1970-ci illərdə Az.SSR Ali Sovetində ilk deputatı" (Bax.səh.416.), "Əliyev Abdurəhim Rəsul oğlu(1947) Sarıbaş çıraqının daim yanması sonrası üçün əlindən gələni əsirgəməyən adam (Bax.səh.379-380.), "Əliyev Bəşir Rəsul oğlu (1956) Azərbaycanda ilk özəl bankın yaradıcısı" (Bax.səh.443.), Rəsul Abdurəhim oğlu Əliyev "Karel Elektronik" şirkətinin Azərbaycan filialının Baş direktoru (Bax.səh.483.) olub Sarıbaşı şərəfləndirməkdərlər və s. və i.a. 1931-ci ildən Şəkiyə köçüb, 10 sayılı orta məktəbin direktoru vəzifəsinə qədər yüksələn Əbdülməcid Hacixelil oğlu Xəlilov [(1898-1945) (Bax.səh.402.)] da, Şəki iki illik Müəllimlər İnstitutunun məzunlarından biri olan Vəliyullah Bəddədin oğlu Xəlilov[(1932-2010) (Bax.səh.405.)] da, 1951-ci ildə Şəki Pedaqoji Məktəbini bitirən Ayşə Xəlil qızı Xəlilova [(1933) (Bax.səh.405.)] da Sarıbaşı təmsil etmişlər. Bu günə qədərki vəziyyətində xalqımıza 23 alim, 62 müəllim, 13 həkim, 14 polis və hüquq-mühafizə işçisi, 4 deputat, 20 hərbçi, 30 mühəndis, məxanizator və digər tanınmış adamlar bəxş edən Sarıbaş kəndi Qarabağ uğrunda döyüşlərdə 13 şəhid vermişdir. İlkən, bakire və müasirliklə qaynaq edilmiş yaddaş elə budur.

Öz kəndi haqqında prof.R.Tahirzadə seviyyəsində danışa bilmək üçün ağılı, biliyi, maddi və mənəvi imkanları ilə yurda xidmət etmək lazımdır.

Kitabı oxuduqca Sarıbaş əsillilər adamların dağda və aranda yerləşmək iki yaşayış məntəqəsində məskunlaşmasının şahidi oluruq: bunlardan birincisi Sarıbaş, ikincisi Calayerdir. (Sarıbaşa ca-

Təbrizə qatmağa nail olan Cələrilər dövləti, (Əbu Bəkr Əl-Qütbi Əl-Əhəri. Tarix-e Şeyx Üveys. Abu Bakr al-Kutbi al-Axari. Tarix-i Şeyx Üveys. Baki, "Elm", 1984. Səh.7.str.81. A.A.Ali-zade. Социальная и экономическая и политическая история Азербайджана ХЫЫЫ-ХЫВВ.Баку, 1956, с.378.) birbaşa onu yaradan tayfanın adı ilə bağlı olsa da, Calayerin (əslində "Sarıbaşa calanmış yer" in) tayfa adı ilə heç bir bağlılığı yoxdur. Dağ etəyində yerləşən əsas yaşayış məntəqələrinə aid olan arandakı əkin-biçim yerlərinin 20-30 km. aralıda olması təleyini bizim Şəkinin bir

çoq kəndləri, o cümlədən Kiş kəndi də yaşamışdır. "Qış-əkinçi, yaz-dilənçi" ifadəsinin tez-tez işləndiyi Kiş kəndinin Şəki şəhərinə yaxınlığı onun tərk edilmiş məskun zonaya çevrilmesinə mane olmuş, əsas yaşayış məskəni kimi qalmasına və inkişafına təkan vermişdir. Əhalisinin çox qismi Şəkinin sənaye obyektlərində, az bir qismi isə Baltalıda, Əyri çay sahilində və Daşüzdə əkinçilik etmişdir. Sovet dönməndə kəndlilərin torpağa məcburi təhkim edilməsi siyaseti gücləndikcə rüşvət, adam tapmaq və s. yollarla pasport əldə edən yaşamaq üçün ayrı bir yol bilmədiklərindən Rusiya bazarlarına üz tutmuşlar. Əlbəttə ki,

kəndi Sovet Rusyasının bolşevik oyunları qarşısında heyvət və çəşqinqılıq keçirməyə bilməzdi. Müəllif bu prosesi dərin bir profesionallılıqla açıqlamış, 1920-1930 - cu illərdə tətbiq edilən "yeni geyimlər, yeni idman oyunları, yeni musiqi alətləri, yeni nişanlar, yeni nəşrəmlər, yeni etnoqrafik dəyişikliklər" (Bax.səh.122.), hətta, "inqilabi bayramlarda iri armud ağaclarının kəsilməsi" (Bax.səh.123.) (qocaman ağacların da köhnəliyin qalığı hesab edilməsi-V.As.) fonunda insan inamının və iradəsinin sındırılması faciəsini ağırlı yaşıntıları ilə təsvir etmişdir. 1936-ci ildə Stalin Konstitusiyasına görə "səsdən məhrum edilmə", "namaz qılmaq, azan vermək qadağası", "məscidlərin kolxoz anbarına çevrilməsi", "ərəbfars əlifbası ilə yazılın kitabların yandırılması, yaxud qəbristanlıqda torpaqlara basdırılması", "papağın, başmağın, arxalığın, əbanın və saqqalın repressiyası", "Stalin kimi biş qoymaq və qəlyan çəkmək kompaniyası", "kəndlilərin kolxoz təhkimlisinə çevrilməsi" (Bax.səh.140.), 1938-ci ildə "Moskvada Azərbaycan İncəsənəti Ongünlüyü"ndə Staline, partiyaya, papaninçilərə, kolxoza həsr edilən şit-şit mahnilərin oxunması (Bax.səh.124.), 1938-1939- cu illərdə hər bir kənddə, o cümlədən Sarıbaşda "əsgəryaşlı adamlara hərbi təlimlər keçmək" paradoksallığını yaşayanların dünyagörüşlərindəki çatların dərinliyinə fikir verin! 1941-1945 - ci illər Sarıbaş üçün hərbi vəziyyət illəri olmuşdu.

(ardı gələn sayıımızda)

Vaqif Aslan
AYB Şəki bölməsinin sədri
Azərbaycan Müəllimlər
Institutu Şəki filialının
baş müəllimi.